

MĀRUPES NOVADA
BIBLIOTĒKA

Iepazīsti savu novadu!

Jautājumi un atbildes

Ziemašvētku kaujas pieminot

VAI ZINI?

1. AR KO IR IEVĒROJAMAS ZIEMASSVĒTKU KAUVAS?

Pirmā pasaules kara Krievijas armijas uzbrukuma operācija (pazīstamas arī kā “Mītavas operācija”) Rīgas frontes iecirknī izvērtās par vienām no lielākajām Pirmā pasaules kara kaujām Latvijas teritorijā un nozīmīgākajām latviešu strēlnieku vienību cīņām.

Ziemassvētku kaujas kļuva leģendāras: Krievijas armija teritorijas un trofeju ziņā guva panākumus, kādus tā līdz tam mūsdienu Latvijas teritorijā nebija guvusi. Pirmo reizi tik plašā mērogā tika izmantots pārsteiguma uzbrukums bez artilērijas sagatavošanas uguns. Latviešu strēlniekiem izdevās pārraut vācu nocietinājumus un ieņemt aptuveni 30 kvadrātkilometru plašu teritoriju. Liela nozīme Ziemassvētku kaujās bija latviešu strēlnieku vienībām, kuru motivācija uzbrukumam sekmēja militāro panākumu gūšanu. Tā bija pirmā reize, kad visi latviešu strēlnieki cīnījās vienkopus plecu pie pleca.

Latviešu strēlnieku gūtajiem panākumiem bija būtiska nozīme nacionālās pašapziņas veidošanā. 1919.–1920. gadā par Latvijas neatkarību cīnījās aptuveni 10 000 Ziemassvētku kauju veterānu.

VAI ZINI?

2. KAD NORISINĀJĀS ZIEMASSVĒTKU KAUVAS?

23.12.1916. / 05.01.1917. - 29.12.1916./11.01.1917

Uzbrukums sākās tieši pirms Ziemassvētkiem, 23.12.1916. (pēc vecā stila jeb Jūlija kalendāra)/05.01.1917. (pēc jaunā kalendāra) plkst. 5.00 no rīta, kad Krievijas armijas daļām pa iepriekš dzeloņdrāšu aizžogojumos sagatavotām ejām, pārsteidzot pretinieku, bija jāuzbrūk vāciešiem. Intensīvas kaujas turpinājās sešas dienas.

Uzbrukumi Vācijas armijas pozīcijām abās pusēs Lielupei un Mangaļu rajonā turpinājās, bet bez sekmēm, līdz 29.12.1916./11.01.1917. Krievijas 12. armijas komandieris izdeva pavēli uzbrukumus pārtraukt un nocietināties jaunajās pozīcijās.

VAI ZINI?

3. CIK LIELI BIJUŠI KARA ZAUDĒJUMI?

Krievijas armija sešās kaujas dienās zaudēja apmēram 19 000 karavīrus, ievainotos, apsaldējušos (kauju laikā bija liels sals) un bez vēsts pazudušos.

Tā kā latviešu strēlniekiem uzticēja svarīgākos uzdevumus, tas noveda pie procentuāli lielākiem zaudējumiem – apmēram 5000 kritušie, ievainotie un bez vēsts pazudušie.

 ENCIKLOPEDIJA.LV

 KARAMUZEJS.LV

 DVESELUPUTENIS.LV

VAI ZINI?

4. KUR BABĪTES PAGASTĀ NORISINĀJUŠĀS ZIEMASSVĒTKU KAUJAS?

Ložmetējkalna apkārtnē, Cielavās,
Klīvēs, Trenčos, Kaģos.

1916. gada beigās Krievijas 12.
armijas vadība pieņēma lēmumu par
uzbrukumu apmēram 30 kilometrus
garam Vācijas armijas pozīciju
posmam no Tīreļpurva Lielupes
kreisajā krastā līdz Rīgas–Jelgavas
ceļam.

ENCIKLOPEDIJA.LV

LNVM.LV

VAI ZINI?

5. KAS BIJA KAROJOŠĀS PUSES ZIEMASSVĒTKU KAUFJĀS?

Krievijas impērija pret Vācijas impēriju.

Operācijas galvenais uzbrukuma virziens bija Jelgava. Kaujas notika starp vācu 8. un krievu 12. armiju, kuras sastāvā cīnījās astoņi latviešu strēlnieku pulki.

Krievijas pusē kaujās piedalījās aptuveni 40 000 karavīru, bet Vācijas pusē ap 25 000 karavīru.

SARGS.LV

SARGS.LV

VAI ZINI?

6. KUROS LATVIJAS MUZEJOS VAR IEPAZĪT UN IZZINĀT ZIEMASSVĒTKU KAUJU VĒSTURI?

- **Ziemassvētku kauju muzejā**
Jelgavas rajona Valgundes pagasta
„Mangaļu” mājās.
- **Latvijas Kara muzejā**
Smilšu iela 20, Rīga

KARAMUZEJS.LV

KARAMUZEJS.LV

VAI ZINI?

7. KUR MĀRUPES NOVADĀ ATRODAS PIEMINĀS VIETA ZIEMASSVĒTKU ĶAUJĀS KRITUŠAJIEM?

Antiņu kapsēta

atrodas Babītes pagastā;
dodoties pa Rīgas-
Liepājas šoseju, ir norāde
“Rubeņi” un pagriezies
pa kreisi. Tālāk ceļš ved
līdz norādei ceļa labajā.
Turpat atrodas arī
strēlnieku zemnīcas,
ierakumi.

06.01.2024. | 12.00

Ziemassvētku kaujās kritušo strēlnieku piemiņas brīdis

MĀRUPES NOVADA
BABĪTES PAGASTA
ANTIŅU KAPSĒTĀ

MĀRUPES
NOVADA PASVALDĪBA

Ik gadu janvāra sākumā kapsētā noris pasākums Ziemassvētku kaujās kritušo strēlnieku piemiņai, ko organizē Babītes Kultūrizglītības centrs sadarbībā ar LR Zemessardzi un Nacionāliem bruņotajiem spēkiem. Aicinām interesentus uz izzinošu pasākumu 2024. gadā 6. janvārī plkst. 12.00 Antiņu kaspētā!

MARUPE.LV

VAI ZINI?

8. KĀDOS MĀKSLAS UN LITERĀROS DARBOS ATAINOTAS ZIEMASSVĒTKU KAUJAS?

Visplašāk tās attēlotas daiļliteratūrā:

- Aleksandra Grīna romānā “Dvēseļu putenis” (1933–1934)
- Aleksandra Čaka varoņpoēmā “Mūžības skartie” (1937)

Glezniecībā:

- “Kauja Ložmetējkalnā” (Aleksandrs Apsītis, 1930. gadi)
- “Ziemassvētku nakts Tīreļa purvā 1916. gadā” (Voldemārs Caune, 1934)

Kinomāklā:

- spēlfilma “Latviešu strēlnieka stāsts” (režisors Pāvels Armands, 1958)
- spēlfilma “Dvēseļu putenis” (režisors Dzintars Dreiberģis, 2019),
- dokumentālā filma “Strēlnieku zvaigznājs” (režisors Juris Podnieks, 1982)
- dokumentālā filma “Astoņas zvaigznes” (režisors Askolds Saulītis, 2017)

Pieejami arī citi vēsturiski darbi, kas iekļauj atmiņu pierakstus, vēsturnieku komentārus.

VAI ZINI?

9. KURŠ MĀKSLAS IZPAUSMES VEIDS BIJA ĻOTI NOZĪMĪGS STRĒLNIEKŪ IKDIENAS DZĪVĒ.

Dziedāšana.

Dziesmas pavadīja viņus kaujā, darbā un atpūtā.

Iecienītas bijušas tādas dziesmas un balādes kā „Es karāi aiziedams”, „Karavīri bēdājās”, „Nu ardievu, Vidzemīte”, „Visiem rozēs dārzā zied”, „Līgo laiva uz ūdeņa”, „Div dūjiņas gaisā skrēja”, „Kur tu skriesi vanadziņi” u.c.

Strēlnieki arī paši ir sacerējuši vairākas populāras dziesmas:

- „Uz priekšu, latvieši!”
- „Nācu uz Nāves salu”
- „Ķemermiestiņā”
- „Strauja Daugaviņa”
- “Nav skaitā lieli mūsu pulki”
- u.c.

VAI ZINI?

10. KURĀ GADĀ LATVIJAS BANKA IZLAIŽ KOLEKCIJAS MONĒTU “ZIEMASSVĒTKU KAUJAS” ?

2016.gadā.

Pieminot Ziemassvētku kauju varoņus un viņu nemirstīgo ieguldījumu nākamības vārdā, kaldināta īpaša kolekcijas monēta, kas iemūžina bezbailīgo acu skatienus un ložu cirstās rētas.

Kalta

2016. g. UAB Lietuvos monetų kalykla (Lietuva)

Mākslinieki

Grafiskais dizains: Kristaps Ģelzis

Plastiskais veidojums: Ligita Franckeviča

MONETAS.BANK.LV

ATCERĒŠANĀS
VĒRTS

ZIEMASSVĒTKU KAUVAS

23.12.1916. - 29.12.1917.

vai pēc jaunā stila: 05.01.1917. –11.01.1917.

Kauju norise

Krievu 12. armijas pavēlniecība, nepārzinot vietējos apstākļus, organizēja uzbrukumu vācu pozīcijām, lai pārrautu vācu aizsardzību no Babītes ezera līdz Rīgas–Jelgavas šosejai un atspiestu vācu karaspēku pāri Lielupei. Šo kauju smagumu iznesa 16 latviešu bataljoni - astoņi latviešu strēlnieku pulki divās brigādēs. Latviešu strēlnieku brigādes, izmantojot tumsu un puteni, bez artilērijas sagatavošanas negaidītā, pārgalvīgā triecienā pārrāva spēcīgi nocietināto vācu aizsardzības līniju Mangaļu–Skangaļu iecirknī un 25.decembrī/7.janvārī ieņēma stratēģiski svarīgo, spēcīgi nocietināto Ložmetējkalni.

Sekas: lai gan bija tūkstošiem kritušo, sarežģītos kaujas apstākļos gūtajiem latviešu strēlnieku panākumiem bija būtiska nozīme nacionālās pašapziņas veidošanā.

PALDIES!

Sagatavoja:

**Mārupes novada bibliotēka sadarbībā ar
Babītes Kultūrizglītības centra filiāles Salas pagastā “Vietvalži” izstāžu zāli**

MARUPE.LV

@MARUPESNOVADABIBLIOTEKA